חסד מתחיל בבית

שאלה: רציתי לשאול את מורינו הרב שליט"א, יש מאמר בענגלי"ש השגור בפימהו דאינשי charity begins at home - האם יש לזה מקור בדברי חז"ל?

תשובה:

דברי רבי חיים ויטאל שהשי"ת בוחן בראשונה אם גמל חסד בביתו

אמת הוא הדבר, וכן כותב **רבי חיים ויטא"ל** זי"ע בכתביו, שבעת שהשי"ת רוצה לשלם שכר טוב לאדם על מעשי חסד שעשה, **הרי שבראשונה בוחן אצלו אם גמל חסד ועזר וסייע בתוך ביתו שלו**, ואם רואה בו שגם גמל חסד בתוך ביתו, משלם לו על החסד שעשה בביתו וגם להחסד שעשה עם אנשים אחרים, אך אם מוצא השי"ת שבתוך ביתו לא גמל חסד אלא רק לאנשים זרים, אינו משלם לו מאומה על כל פעולות החסד שעשה עם אחרים.

ובאמת הרי זה דברים נוראים ממש, כי יכול להיות גברא רבא המכונה בפי הבריות **איש החסד**, גומל חסד לאלפים בעת שמחה ובעת צר, עסקן נפלא המסייע לכל חד וחד ללא משוא פנים והעושה ימים כלילות למען הכלל והפרט, ולאחר אריכות ימיו ושנותיו ישבחוהו ויפארוהו עד אין קץ, אך אם רואה השי"ת כי לא עשה חסד בתוך ביתו, הרי שאינו נותן לו שכר כלל על כל פעולותיו הכבירות אשר פעל.

הביאור בדבר כי זה סימן שאינו כיון משום כבוד

ובאמת, הרי הדבר הזה צריך ביאור, כי הגם שאנו מבינים שלא טוב עשה שלא גמל חסד עם אשתו ומשפחתו, אבל מפני מה יהיה זה סיבה שלא יהיה נחשב במרומים מעשי החסד שלו שעשה בכל נימי נפשו כלל וכלל (עכ"פ למחצה שליש ורביע).

אלא הביאור בזה, **כי כשאדם אינו עושה חסד בתוך בביתו אלא רק בחוץ, הרי זה סימן מובהק כי מה שעושה חסד לאלפים הרי זה רק משום שרוצה כבוד ויקר ושיהיה תהילתו בפי כל הברואים**, ומה יעשה כי כשעוזר בתוך ביתו לנקות ולבשל ולעזור עם הילדים וכו' אינו מקבל הכבוד והרוממה כפי שמקבל בחוץ, ולכך הוא עוסק ומתחסד רק במקום שמעניקים לו כבוד ביד רחבה כי זהו כל מטרתו, ופשוט כי מי שמטרתו משום כבוד ולא משום חסד, הלמה יקבל על זה שכר מאת הבורא יתברך שמו.

אך מי שגם עוזר ומסייע בתוך ביתו, **הרי זה סימן עליו כי לב רחום וחנון שוכן בקרבו**, ואוהב לגמול חסד עם אנשים גם באתר שאינו מקבל כבוד ויקר, וזה סימן כי גם הדבר שעוזר וגומל חסד בחוץ, נעשה מתוך לב רחום וחנון ולא משום תאוות הכבוד גרידא.

מעשה דבתו של נקדימון בן גריון

וכמאמרם ז"ל (כתובות סו:) **בבתו של נקדימון בן גריון** שהייתה מלקטת שעורים בין גללי בהמה, ובאה לפני רבי יוחנן בן זכאי ואמרה אליו, רבי פרנסני, כי הייתה ענייה עד למאוד, ואסקינן שם, בכה רבי יוחנן בן זכאי ואמר, **אשריכם ישראל, בזמן שעושין רצונו של מקום אין כל אומה ולשון שולטת בהם, ובזמן שאין עושין רצונו של מקום, מוסרן ביד אומה שפלה, ולא ביד אומה שפלה אלא ביד בהמתן של אומה שפלה**, ואקשינן שם בגמ', וכי נקדימון בן גוריון לא עבד צדקה, והתניא, אמרו עליו על נקדימון בן גוריון כשהיה יוצא מביתו לבית המדרש, כלי מילת היו מציעין תחתיו (במקום הילוכו תחת רגליו), ובאין עניים ומקפלין אותן מאחריו (לקחת לעצמן), **ומתרצינן שם בתרוץ הראשון, 'שעשה כן לכבודו'.**

ביאור המהרש"א כי אינו כהוגן לכוון משום כבוד

ובמהרש"א שם מבאר, וכי מה אכפת לי זה שכיוון גם בעבור כבוד עצמו, הא אמרו ז"ל (ראש השנה ד.) האומר סלע זו לצדקה על מנת שיחיה בני הרי זה צדיק גמור, ומתרץ, כי אכן הנותן סלע לצדקה בעבור שיחיה בנו שפיר עבד והרי זה צדיק גמור, אך אין זה דומה למי שמכוון משום כבוד ויקר שזה גרוע ולא עוד אלא שאף מענישין עליה כמו שמצינו בגמ', וזה דבר נורא, שלא רק שאינו יקבל שכר על זה אלא גם יענש בעבור זאת, היות שהיה המעשי צדקה וחסד שלו משתמשים עבורו אך ורק כדי שיקבל בעבור זה כבוד ויקר המאוסים.

וזו כוונת דברי רבי חיים ויטאל דלעיל, כי הגומל חסד בחוץ לבד, הרי שמכוון משום כבוד עצמו וממילא לא יקבל שכר בעבור זה. אכן מי שעושה חסד גם בתוך ביתו, הרי זה סימן מובהק שאין כוונתו משום כבוד, אז יקבל שכר על כל מעשהו אשר פעל.

מעשה באברך שסייע בביתו כי קיבל קריאה מ'חברים'

ודכירנא, באברך אחד שנשבר בביתו אחד מכלי הבית הנחוצים ביותר לשימוש, וב"ב שתחי' ביקשה הימנו שוב ושוב שיתקן הדבר לרווחתם של בני הבית, והוא דחה אותה מיום ליום.

ובצר לה כשראתה שבאו מים עד נפש, עשתה מעשה, והתקשרה **ל'חברים'** וביקשה מהם אם אפשר לשלוח לביתה איש חסד שיכול לתקן לה דבר הנצרך בביתה, ומה' יצא הדבר כי בעלה האברך ההיא היה חבר ב'חברים', ומי שקיבל את הקריאה לעשות המלאכה ההיא היה בעלה, ובתום לב הגיע שמה לרחוב והתקשר לשאול להיכן להגיע עד שבבושת פנים הבין כי מדובר בבית שלו עצמו, ונכנס שמה לתקן הדבר הצריך תיקון. **והרי זה מוסר השכל עצום, כי אל יעדיף גמילת החסד עם האנשים שבחוץ טרם עשיית החסד והסיוע הנצרך בתוככי ביתו, וירווח לו בזה ובבא.**

ברכת מזלא טבא למו"ה רפאל רויזענבערג
לרגל הולדת בנו

To sponsor please contact phone: 845-352-2256 | Email: contact@pricelessknowledge.com | Website: pricelessknowledge.com
To receive the weekly Gilyon in your inbox visit: pricelessknowledge.com/gilyon